

Anttonen, Kaija — Korhonen, Liisa — Peltonen, Eeva — Savtsenko, Ritva — Wager, Maarit: **Kielletty hedelmä**. Kansan Sivistystyön Liitto. Helsinki 1984, 114 s.

Kielletty hedelmä kasvoi paratiisissa Jumalan istuttamassa hyvän ja pahan tiedon puussa. Se, joka söisi hedelmän, tulisi kuolemaan. Eeva söi sitä ja tarjosi siitä Aatamillekin.

Raamatun kielletyn hedelmän puraisu on kertomus Jumalan tahdon rikkomisesta ja ihmisen osan vaikeudesta: kielletty hedelmä antaa tiedon hyvästä ja pahasta, mutta se on myös hyväksi ja pahaksi.

(Georg Henrik v. Wrightiä mukaellen)

Kirja Kielletty hedelmä on artikkelikokoelma, jonka luonnetta kuvaa sen työnimi Keskusteluja naisten kanssa. Kokoelman artikkeleista kolme on teoreettisia, femi-

nismiä pohtivia käännoiksi (kirjoittajina Susan Griffin, Luce Irigaray ja Sandra Lee Bartky), jotka ovat tavalla tai toisella olleet henkilökohtaisesti tärkeitä kokoelman kirjoittajille. Toiset kolme artikkelia ovat toimittajien omia puheenvuoroja. Kaikki kirjan artikkelit koskettavat naisten ajattelussa ja elämässä tapahtuvia muutoksia.

Kirjan koonnut naisryhmä kokee olevansa osa uutta naisliikettä. Uusi naisliike on liikettä naisissa, naisten ajattelu- ja käyttäytymistapojen muuttumista. Tähän naisten elämäntavan muutokseen liittyy myös naisia ja naiseutta koskevien kulttuuristen käsitysten ja arvostusten vähittäinen muuttuminen. Kirjan artikkelit kuvaavat näiden muutoksien ristiriitaisuutta.

Kirjoittajat ovat halunneet lähteä itsestään kootsaan kirjaansa. He ovat halunneet puhua aidosti, pakottamatta muita mihinkään ja säilyttäen omat erilaisuutensa. He ovat tallettaneet sellaisenaan osan vuoropuhelua, jota he käyvät keskenään ja sisimmässään keskustelujen ja kirjallisuuden kautta.

Jokaisessa artikkelissa on yritetty virittää arkikokemuksen ja teorian välille jännite. Kirjassa kysytään, miksi minä, nainen, käyttäydyn näin, miksi ajattelen näin, miksi tunnen kuten tunnen. Teoreettisena apuna vastauksien löytämisessä on käytetty mm. Marxia ja Freudia. Jännite jää kuitenkin löyhäksi, arki ja teoria eivät kohtaa. Pikemminkin tulos on oman elämän vaikeiden asioiden puhumista muualla maailmassa käydyssä kriittisen keskustelun läpi.

Kirjoittajien käymän vuoropuhelun tarkoitus on kehittää naistietoisuutta, tapaa ymmärtää omaa itseään ja maailmaa. Näitä ymmärtämistapoja, totuuksia ja utopioita on useita. Ne ovat muuttuvia, naisellisia suhteita todellisuuteen. Yhteistä naisten ymmärtämistavoille on niiden perustana oleva epävarmuus ja keskeneräinen käsitys itsestä.

Tämän kirjan naistietoisuus on suuriin ikäluokkiin kuuluvien, akateemisen koulutuksen saaneiden keskiluokkaisten naisten tietoisuutta. Heidän tapaansa ymmärtää itseään ja maailmaa ovat vaikuttaneet mm. nopea yhteiskunnallinen muutos, 60-luvun vasemmistoradikalismi ja 70-luvun pettymys järjestöelämään. Koulutus on antanut heille siistin palkkatyön, kokemuksia yhteiskunnallisista keskusteluista ja käsitteet oman tilansa arvioimiseksi ja valintojen tekemiseksi. Ilman näitä edellytyksiä ei tällaista naistietoisuutta kehittävä vuoropuhelua edes käytäisi.

Subjektiiivinen vuoropuhelu oman käyttäytymisen ja odotuksien ristiriitaisuudesta itsenäistymispyrkimykseen kanssa mielestäni toteuttaa käytännössä eksperientalistista näkökulmaa totuudesta. Eksperientalistisen kannan mukaan ihminen on ympäristönsä kiinteä osa ja jatkuvasti vuorovaikutuksessa fyysisen ympäristönsä ja toisten kanssa. Vuorovaikutuksessa ei ympäristössä voi toimia muuttamatta sitä tai muuttumatta itse. Totuus riippuu ymmärtämisestä, jonka voi saavuttaa toimivalta maailmassa.

Eksperientalistisessa vaihtoehdossa liittyvät objektiivinen tarve kuvata todellisuus ja subjektiivinen tarve korostaa ilmiöiden persoonallista merkitystä ja tärkeyttä ihmiselle. Vuoropuhelu edistää kykyä ymmärtää itseään, koska siinä kehittyä kykyä ymmärtää muita, itseymmärryksen edellyttää kykyä ymmärtää muita. Keskinäiseen ymmärtämiseen pyrkiessämme etsimme kokemuksiemme yhtäläisyyksiä. Itsemme ymmärtämisessä tavoittelemme elämämme koherenssia etsimällä sitä, mikä yhdistää omat erilliset kokemuksemme. Tässä itseymmärryksen kehityksessä ihminen luo itselleen jatkuvasti uusia elämäntarinoita, jotka antavat uuden merkityksen vanhoille kokemuksille.

Tapa, jolla käsitämme maailmaa, on jatkuvasti muuttuva. Niinpä tämänkin kirjan kokoajien ajatukset ovat ehtineet vaihtua sen puolentoista vuoden aikana, joka on kulunut kirjan julkaisemisesta. Vanhentunut teos ei silti ole, koska se on esimerkki feministisestä tutkimusotteesta, jossa tietoa etsitään avoimesti myös subjektiivisin avulla. Objektivismiin totuuden, rationalismin, täsmällisyyden ja puolueettomuuden rinnalle on nostettu subjektiivisiin tunteet, intuitiiviset näkemykset ja mielikuvitus. Kaksi näkökulmaa yhdistämällä on löydetty uutta tietoa naisesta, kulttuuristamme ja maailmasta. Kiellettyä hedelmää haukkaamalla on voitu saada tietoa hyvästä ja pahasta.

Mutta onko tämän tiedon saaminen ollut hyväksi vai pahaksi? Itseymmärrystä kasvattava tieto on emansipatorista ja siis hyväksi. Mutta jos esimerkiksi feministinen tutkimus ghettoituu (keskiluokkaisten) naisten tutkimussuuntauksien kanssa, se typistyy vain uuden näkökulman luomiseksi, jonka teoreettiset perusteet jäävät muilta lainatuiksi ja naisten valtaosalle vieraksi.

VIRVE MERTANEN